peal on, koſt meie mõda ſõidame. Silm ja mõistus on immelikkult küll mõnnikord juſt teine teiſe wastu.

Agga mikspärraſt jookſeb ſiis ſe ma päwa ümber? Se on jo algmiſſeſt ſeddawiſi lodud. Kuida ſe ſuur Engländer Newton (loe: Njutn), kes 200 aasta ees ellas ja üks neiſt kõige ſuremiſt mõttlejiſt ſiin ma peal olli ja ſe kõige innimeſſe ſuggule auks ellas, leidis, on kõige ſe maailma lähhi otſaſt otſani ſe ſuur ſäedus wälja wallatud, et ikka üks aſſi teiſt külge tõmbab, ja ſedda kangemaſt, midda ſurem ta iſſe on. Newton, õeldakſe, iſtus omma rohhu aja ſees ühhe õuna pu all; tulli äkkitſelt tule õhn ja rapputas ühte õuna lahti; õun kukkus mahha, Newton akkas järrele mõttlema, mikspärraſt ta ſiis küll juſt mahha piddi kukkuma, ja ei mitte taewa pole, ehk wiltu ehk kühhugi mõjale. Sellle mõtte ſees, ja ſelle weikſe aſja jures, kos üks teine ühtegi polleks mõttelnud, leidis ta ſiis ſedda ſuurt ſäeduſt, kes taewaſt ja maad üllewal kannab, kes tähte tähhe külge, kui pörmukeſt pörmukeſſe külge ſõbbralikkult kinnitab, et üks ühte ja teine teiſt üllespeab, täieliſſeks teeb ja kannab ja oiab, kui mees naiſt ja naine meeſt. Sellle ſäeduſſe järrele tõmbab ka ſiis nüid ſe päew, mis poolteiſt millioni korda ſurem ja kangem on, kui meie ma, tedda enneſe ümber ſe ilmatu rumi ſees, mis taewaks kutſume, ja kos ſe ma, kõige omma ſuruſſega weike sellle wastu kui üks tolmu pörmukenne, iggalt poolt lahti ja pri ſe päwa külge tõmbamiſſe wäe peal õljub. Meie ma ſiſſe on ka ſedda ſamma külge tõmbamiſſe wägge lodud, ja ka weel ühte teiſt wägge, ſe on: ühte puhku otſekohhe eddaſi leñnata, kui tedda kegi ei peaks. Agga nüid oiab ſe päwa külge tõmbamiſſe jõud

ehk wäggi tedda allati enda pole, ilma ſiiski, et ta ſedda ma eddaſi lendamiſſe jõudu opis ärra wõita ja ſedda meie maad ſiis kogguniſte enda külge tõmmata jõuaks. Se ma eddaſi lendamiſſe jõud ei olle jällegi omalt poolt ka nõnda ſuur, et ta eñnaſt ſeſt päwa külge tõmbamiſſe wäeſt opis lahti tehha kohtaks, ja mis tulleb ſiis ſeſt? Mis muud, kui ſedda, et ta ikka allati, õõd kui päwad eñnaſt päwa ümber kerutab, üks aasta kui teinegi aasta, kuida ſedda jo algmiſſeſt lodud on. Et agga ka meie ma enda külge tõmbab kõiki, mis temma liggidal on, ſedda wõid ſa igga ſilma pilk nähha. Laſſe üks kiwwi käeſt lahti tule peale, kas ei kukku ta mahha, kui ſe õungi ſeal Newtoni ajas? Agga miks pärraſt? Miks pärraſt muidu, kui ükspäinis ſepärraſt, mis Newtongi üttles, et ſe ma, mis mittu millioni korda ſeſt kiwwiſt ſurem on, tedda külge tõmbab Se ma tõmbab igga ühte tippukeſt ſe kiwwi ehk mugi aſja külges, kelleſt ſe kokku pantud on, enda pole, ja ſelleſt ſe ſiis ka tulleb, et midda ſurem üks aſſi on, ehk midda rohkem tippukeiſi ehk ſiſſikonda temmal on, kes tedda wälja tewad, ſedda raskem temma iſſe ka on. Sealtep ſe raskus ſiis nüid igga aſjale tulleb, muidu tedda ei olleks. Et nüid ſiis ſe ma nõnda wiſi kõiki enda küljes peab ja enda külge tõmbab, mis agga ial temma külgetõmbamiſſe liggidalle ullatab ja temmaſt weikſem ja nõrgem on, ſiis ei kukku ka meie temmaſt ärra, ehk küll meid temma küljes, temma ümberpõramiſſe pärraſt kord ſedda wiſi, kord teiſt wiſi ſeisma näikſe, kui kärbſed ühhe kerra küljes, kord üllewal, ja kord all, ja kord libbamiſi temma külje peal. Meie ma peal, mis, kui ſa tedda kaugelt taewa

Tarto- ja WÃ fÂµrroma Kalender 1842, lk. 34